

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — „
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 5.

Első nap.

Formális ülést tartott a ház. Maga is csak olyan formális parlament, amely politizálni is szokott, ha már nem tehet egyebet. A hosszú vakáció alatt hallottunk néha hírt képviselőkről, kik ezt, vagy amazt a furdót dekorálták becses személyükkel, de hogy valami hivatással járó komoly dolgot is cselekedtek volna, arról — Enyedi Lukács beszámolójától eltekintve, — minél kevesebb szó esett.

Lejt volna pedig elég anyag a munkára; átgondolt tervnek a kidolgozása, a megnyílt ülészek nehéz bonyodalmához.

De erre nem igen gondoltak. A pártklubok csak úgy kongtak az ürességtől s mikor legtüzesebben járta Bánffy a turrettur Bécsig, meg vissza, akkor is akárkit jobban izgatott az ő jövés-menése mint a pártját, vagy az ellenpártot, mely bizony se magán uton, sem mint párt nem igen faggatta tervei felől az ország »alkuszát«, ki pedig a mi bőrünkben utazott.

Negyszáz ötvennégy igazolt képviselő huza a fizetéssé jegeczült napdíjakat, de a komoly munka igáját vajmi kis számú csapat. Tegyük fel, hogy a kormánypárt durva mólesse vakon bizik vezérében, azért nem törődött idáig semmit az egész kiegyezési tárgyalással, de hát az ellenzék?

Miért nem sietett ez az alkotmányos jogok védelmére? Miért nem járták be az országot, megmagyarázva a népnek, hogy miről van szó, mely érdekeink van-

nak kockáztatva? Mi haszon, mi kár jöhet reánk? Hogy lehet megszerezni egyiket, hogyan elhárítani a másikat?

Most programjuk megvalósíthatása küszöbén azt hitte mindenki, hogy vándor apostolokként fogjuk látni a függetlenségüket, amint országszerte preparálják a talajt, jövőre nagy küzdelmek számára, amint a mélyebb rétegekbe vetik elveiknek magvát, honnan erőt merithetnek, hová csekély számbeli erejük dacára is támaszkodhatnak és Antheuszként erőt merithetnek. De mindez elmaradt.

Ehelyett az a híre, hogy most egybegyűlt a közjogi ellenzék és huszan oly intranzigens vitára kötelezték reverzálisokkal egymást, hogy mindennemű kompromisszumot előre kizárnak.

Hát ez már mi?

Tudnak ők valamit, precíz dolgot a kiegyezési tárgyalásokról, hogy előre ilyen elkéseredetten néznek eléje? Ha tudnak, lehet-e komolyan számba venni az olyan harcot, melyet semmiféle felszerelés vagy előkészület nem vezetett be? Aztán meg obstrukció a többi ellenzéki pártok nélkül neveléses, mint szárnalmas volt a cukor prémium ezime alatt megholdogult első provizorium ellenes obstrukció.

De egyáltalában kinek volna haszna még egy sikerült obstrukcióból is?

Talán megirigyelték egyesek nálunk a Schönerer és Wolf-czég dicsőségét, de az ország bizonyosan nem. Nekünk nem obstrukció kell, hanem a függő ügyek végleges rendezése. Ha tanulmányozta az ellenzék a helyzetet és tud belőle kivezető utat, álljon elő tervezetével, olyannal persze, amilyen megvalósítható, nem

amilyen rózsás ágyban álmodható és tartson ki a programja mellett; de előre hirdetni, hogy semmi kompromisszumot el nem fogadnak, dacára, hogy semmi tervvel még idáig elő nem állottak, ez nem mutat egészen komolyságra.

Különben a tegnapi ülésben már kezdtek enyhébb hangok is emelkedni az ellenzékéről a Polónyi-féle sérelem tárgyalásánál s valószínű, hogy a parlamenti tárgyalásoknál az ellenzék jó része megmarad a komoly kritika terén s nem megy bele a semmi hasznót nem hozó obstrukciós tervbe.

Az ellenzék nem vetett, bizony aratása sem lenne. A párt maga is oly csekély mind számánál, mind benső intrikái folytán, hogy saját tekintélyének fentartása megköveteli a komolyabb parlamenti szereplést.

Nem sokára megfogunk tudni bizonyára egyet-mást a Bánffy nyári munkájából, ami lehet jó, lehet rossz, de hogy az esetleges obstrukció volna a legrosszabb, ami ezekben a keserves kiegyezési tárgyalásokban előfordulhat, az bizonyos.

ORSZÁGGYÜLÉS

A képviselőház ülése.

Budapest, szeptember 5.

Tizenkét órára volt hirdetve a mai megnyitó ülés, de már tizenegy órakor megélnékültek a képviselőház folyosói. A pártok teljes számban vonultak fel és nagy csoportokba verődve tárgyalták a legutolsó napok eseményeit. A függetlenségi párt tagjain meglátszott, hogy már ma akcióra készülnek. *Polónyi*

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Tresor.

Írta: Stella.

A vadszölővel sűrűn befuttatott lugasban gondolataikba merülve ültek mindhármán már jó idő óta. Sokkal jobb barátok, semhogy udvariaskodjanak egymással s akkor is üres szölamok keresésével untassák egymást, mikor leginkább kedvük volna hallgatni s azoknak az édes bus gondolatoknak, érzéseknek átadni magukat, amelyek az előbbi bizalmas tréceselésből kifolyólag egész valójukat eltölté.

Az éppen arra sétáló mama bámulva hallgatta a nagy, a szokatlan csendet s előlötti csodálatának kifejezést is adott a kis társaság előtt.

— Csodálkozik kedves néni, hogy mi hármán tudunk ilyen csendesen lenni? Meg van annak az oka — felelt Irén a legvidorább a pajtások között, ki leghamarabb ocsudott fel — gyóntunk, tetszik tudni. Józsi a papunk s bűnös gondolatainkért penitenciát mért ránk, mi meg mielőbb átakarva esni rajta, nyomban el is végeztük azt, hogy feloldoztathassunk.

— Remélem aztán csak nem biztatok rá valami fontos titkot, mert az ugyan biztosabb helyen nem is lehetne. Ez esetben holnap reggel első dolga lesz a tí derék papotoknak a nagy dobót a nyakába venni s estére már a verebek sem csirippelnének mást.

Kérem kedves Nina néni, kedged ugyan szép színekkel fest le a lányok előtt. Hisz' éppen az előbb ujítottam meg előttük a már gyermekkoromban tett eskümet, mely szerint hűséges és közös titkárjuk leszek . . . s most mikor már a legérdekesebbnél tartunk — mert eddig csak Irén gyónt — kedged megzavar minket s visszariasztja Miczit, ki pedig amugy is nehezen akarta a szerződést aláírni.

— No Miczikém, a te titkaid olyan veszedelmesek lennének? kérde a mama.

— Nem, — felelt a kérdezett — csak legjobban szeretem azokat teljesen a magaménak tudni.

— Hiába — szólalt meg Józsi — a véd és daczszövetség alá van írva, az alól ki nem vonhatjuk magunkat most már. Nina néni legfőbb a deliquens bizalmát ingatta meg, a ki esetleg e besugások folytán nem lesz őszinte, de ez esetre is gondoltam én. Van egy megbízható ügynököm, a legkitűnőbb titkos rendőrök egyike, a kinek feladata figyelemmel kísérni a szövetség tagjait s ha valami gyanúsat tapasztal, azt nekem azonnal bejelenteni.

— Akkor hát jól vigyázz kis lányom, — mondta a mama nevetve — Józsi igen furfangos ember, nehogy túl járjon az eszeden!

— Attól nem felek, — hangzott Józsi ajkairól büszkén.

A mama tovább sétált, magukra hagyva az ifjakat, azok meg már türelmetlenül várták a Miczi gyóntását.

— Tizenöt éves lehettem, — kezdé Miczi —

mikor hisz' tudják — kedvem kerekedett zongorázni tanulni. Nehezen kaptunk zongoramestert, mert a belváros messze van s egyik sem akart egy óráért ilyen utat gyalog megtenni, hogy kocsit állítsunk nekik, abba én nem egyeztem bele, nagyon költséges lett volna. Már már kétségbeestem, amiért ezen hő vágyam teljesülése olyan nagy akadályokkal járt, mikor apám akkor legjobb barátja — s az én legfőbb ellenségem — Kincs adó ellenőr azzal a hírrel lepelt meg, hogy van zongoramester, még pedig — itt csettentett a nyelvvel, hunyorított a szemével — olyan, a minőt csak a mesében lehet találni. No képzelem — mondtam neki — ha maga kereste akkor milyen. Hosszu haju, görnyedt ókulárés és vén akár az országot, azonkívül . . .

— Olyan olyan, — felelt sértődve, — hogy azonban még ez is kár magának az szent és igaz.

Nehezen vártam a bemutatást, azt elképzelhetitek — már csak azért is kíváncsi voltam reá, mert Kincs olyan különös szemhunyorítással kísérte a leírását. Egy szép napon aztán Kincs egy igen fess, igen szép fiatal emberrel állít be hozzánk, bemutatja mint egyik legkedvesebb barátját a ki már rég készül nálunk tiszteletét tenni. Apám nem volt hoon, anyám csak most ismerte meg az ifjút, aki igen kedves jó társalgónak bizonyult s a kivel kitűnően mulattam már csak azért is, mert csak németül beszélt, én meg csak magyarul. Én ugy az ő, mint a magam mondásait kölcsönösen lefordi-

Géza hosszabban volt benn az elnöknel és bejelentette, hogy már ma szóvá akarja tenni a párt s egyúttal az egész parlament szólás-szabadságának sérelmét, amely miatt az ellenzéki pártok a szünidő alatt közös mozgalmat indítottak.

Szilágyi Dezső egy szóval sem ellenezte Polónyi előterjesztését és teljesen méltányolta az ellenzék akcióját. Maga is azon a véleményen van, hogy Berzeviczy alelnök *tul lőt a czélon*, mert praecedensek bizonyítják, hogy a királyi leirat után igenis van helye felszólalásnak, sőt határozat hozatalnak is, amire már volt is eset.

Az ellenzéken jó jelnek tartották, hogy *Szilágyi* Dezső maga fog elnökölni, holott formális üléseken máskor át szokta engedni az elnöki széket az alelnökök valamelyikének. De a szabadelvű-párt is örült annak, hogy *Szilágyi* vállalkozott az elnöklésre, mert az garanciája annak, hogy nem lesz zavar.

Bánffy miniszterelnök is korán jött a Házba. Egyenesen *Szilágyi* Dezső szobájába ment és követte őt később *Erdély* igazságügy-miniszter is.

Tizenkét órákor betódultak a képviselők az ülésterembe és hangos társalgásba elegendővé várták a megnyitást.

Nagy volt a zsidóság, feszült a várakozás, odabenn az elnöki szobában pedig egyre tartott a tanácskozás. Gróf *Apponyi* Albert is eljött, *Eötvös* Károly sem hiányzott, ami már magában is esemény.

Az elnöki emelvényen az asztalra behozták a bejelentendő előterjesztéseket, aztán felment egy szolga a csengetyűvel. Már minden elő volt készítve.

Nyomban azután belépett a terembe *Szilágyi* Dezső, utána *Bánffy* miniszterelnök, *Perczel* Dezső és *Erdély* Sándor. A jobboldalról hatalmas éljenzés kelt, a balról rázúdult egy dörgő *hoch*, amire az egész szélsőbalhochozni kezdett. Ez a miniszterelnöknek szólt. *Bánffy* mosolyogva hallgatta az éljenzést és a hochozást.

Az elnök megrázta a csengetyűt és üdvözölte a Házat. Erre minden oldalról zajosan megéljenezték *Szilágyit*. Az elnök megnyitotta az ülést, felolvastatta a királyi kéziratot és aztán átadta a szót *Polónyinak*.

A bűnbak, *Berzeviczy* Albert szintén jelen volt, ott ült *Bánffy* közelében, az első padban.

Polónyi szólásjoga.

Nagy figyelem közepette kezdett szólani *Polónyi*. Elmondotta a sérelem előzményeit, amely abban állott, hogy a királyi leirat felolvasása után az elnök *Berzeviczy* Albert nem adta meg neki a szót, jóllehet hivatkozott a házszabályok 163-ik §-ára, hanem felolvastatta a jegyzőkönyvet és azt hitelesítettnek jelentette ki. Ez nyilvánvaló sérelem, mert nemcsak a házszabályok, hanem a praecedensek is bizonyítják, hogy helye van még a királyi leirat felolvasása után is a felszólalásnak.

A szólásszabadság védelme érdekében kötelességének tartotta meg tenni azt a bejelentést anélkül, hogy bírálatot akarna mondani az elnök alelnök eljárásáról. Ezek után kifejtette, hogy noha a felségjogok közé tartozik a képviselőház elnapolása is, mindenesetre figyelemre méltó, hogy midőn a miniszterelnök maga is hozzájárul a képviselőháznak szept. 5-éig való elnapolásához, már néhány nap múltán királyi leirattal szept. 6-ig napolják el az üléseket. Nem mondja, hogy ez közjogi sérelem, de az is lehet, azért felvilágosítást kér az elnapolás okai felől, mert abban tiszteletlenséget lát a képviselőház tagjai iránt. Egyébként indítványt nem tesz, de elvárja a miniszterelnök nyilatkozatát.

Polónyi után *Berzeviczy* kért szót, egyrészt személyes megtámadtatás czimén, másrészt a napirend előtt való felszólalás czimén.

— Halljuk a vádlottat, kiáltottak közbe a szélsőbalfelől.

Berzeviczy azon kezdte, hogy eljárását akkor sem személyes tekintetek, sem politikai sugalmazás nem vezette, hanem elvi felfogása volt akkor, a melyet alkalmazva, nem adta meg a szót *Polónyinak*, mert azt tartotta, hogy a királyi leirat felolvasása után nem lehet semmi czimén felszólalni, csak arról lehet azután a szó, a mi a jegyzőkönyv hitelesítésére vonatkozik. Nézete szerint házszabályok a normális rendelkezései nem alkalmazhatók arra az esetre, ha a királyi leirat már fölolvastatott. Ez a lényeges és nagy eltérés a házszabályok értelmezésében közötté és *Polónyi* között. *Polónyi* szerint a királyi leirat joga az, hogy akár délután két óráig is lehet, meg annak felolvasása után is vitatkozni, míg ő azt tartja, hogy a királyi leirat jogi hatálya megszüntet minden vitatkozást. Ez az egyéni véleménye, de ha a Ház hátorazata másként fog szólani, ahhoz fogja magát tartani.

Másodszori elnapolás.

Báró *Bánffy* Dezső válaszolt a *Polónyi* felszólalásának második részére. A minisztertanács foglalkozott akkoriban az ülések elnapolásával és elhatározta, hogy királyi leirattal fogja azt tenni. Sérelem nem történt, de

senkinek sem volt szándéka sérelmet elkövetni, a mit *Polónyi* is konstatál. A mi megesett, az vagy félreértés következménye, vagy az ő, tudniillik a miniszterelnök hibája, mert abban az időben nem volt Budapesten, s nyilván rosszul informáltak a Ház elnökét, a kivel nem azt közölték, hogy a kormány királyi leirattal kívánja az üléseket elnapoltatni.

Horánszky Nándor kifejtette, hogy a koronának az elnapolásra vonatkozó joga nem korlátlan, azt a törvények és a törvényhozás korlátozza, mert nyilvánvaló, hogy ha a királyi leirat alkotmányellenes volna, vagy a törvényekbe ütköznék, akkor nemcsak felszólalásnak, de határozathozatalnak is van helye.

Ennek az a logikai következtetése, hogy a királyi leirat felolvasása nem vehet véget a vitának, mert hiszen akkor jegyzőkönyvet sem lehetne hitelesíteni. Ő sem lát közjogi sérelmet az alelnök eljárásában, de hiba volt, a mely a szólásszabadságra nézve esetleg veszedelmes lehet, is nyilvánvaló, hogy abban az esetben csak az akkori elnöknek, *Berzeviczy*nek tülbuzgalmáról volt szó, ez vezette őt a hibás felfogásra.

Horánszky után *György* Elek, *Molnár* János és *Szalay* Károly szólaltak fel, kik erős kritika alá vették *Berzeviczy* eljárását. *Szilágyi* szintén kijelentette, hogy ő se helyesli *Berzeviczy* eljárását. (Tüntető taps.) Végül *Szilágyi* elbucszattatta gróf *Bethlen* Andrást, mely után az ülés 3/2-kor véget ért.

Küldöttség a vásártérek ügyében.

— A Kommandáns-rét mellett. —

Az állatvásároknak a Kommandáns réten való összpontosítása tárgyában megindított megalom most már határozottabb stádiumba jutott.

A multkori értekezlet határozatához képest a Kommandáns-rét hívei vasárnap délelőtt 10 órákor gyülekeztek a Zöldfában. Rövid ideig megbeszéltek az ügyet s aztán *Némethy* Károly házához vonultak s felkérték, hogy vezesse őket dr. *Bulyovszky* József polgármester elé, s tolmácsolja mindannyiuk óhaját, a város érdekében.

Délelőtt 11 órákor a deputánsok a városház nagy termébe vonultak, a hol csakhamar megjelent dr. *Bulyovszky* József polgármester.

Némethy Károly törvényhatósági bizottsági tag terjesztette elő a kérelmet. Legbensőbb érdelemmel és tisztelettel jöttek, azért, hogy hivatalosan tudassák, miszerint a polgárok között

tottam, amiből olyan zagyvalék, oly műfordítás került ki, hogy mama és Kára a kaczagástól nem tudtak hova lenni. Pompásan felt az idő, azt elgondolhatjátok, este jött haza csak apám, a ki mikor meglátta vendégünket, örömmel szoritott vele kezét mondván: Csak hogy már szerencsénk van kedves mester. Én is, de különösen a lányom várta Önt türelmetlenül. Vettek már órát? mit gondolt jó tanítvány les?

A két fiatal ember egymásra nézett s nagyot kaczagott, mama és én bámulatunkban nem tudtunk szóhoz jutni. Az ellenőr aztán megmagyarázott mindent. Engem meg akart lepni — ugymond — mivel a zongoramestert öregnek, hosszú hajúnak és ókulársnek képzeltem. Az apa is mosolygott a tréfán és aztán kérte a mestert adja meg mindjárt az első órát. Vendégeink későn mentek el s bucsuzás-kor Kincs azt sugta nekem, hogy a zongora felett függő képen megfestett jelenetet mi is reprezentálhatjuk alkalom adtán. Kérdezte, vállalkozom-e az alvó *gouvernant* szerepére.

Dühös voltam szörnyen, de mire szólni akartam már eltűnt. Tudjátok mit ábrázolt ez a kép? Egy fiatal hölgyet, kinek a háta mögött elaludt a garde de dame, a csinos zongoramester pedig felhasználva ezt a jó alkalmat, a keblére vouja még csinosabb tanítványát.

— No és bekövetkezett az ellenőr jóslása? kérde Józsi.

— Nekem csak egy szívem volt, azt már

rég elvesztém, nem jutott hát a zongoramesternek.

— Ah, ah, most jön az érdekes — hangzottak a közbeszólások.

— Érdekesnek csak annyiban érdekes a dolog, hogy a szomszédunkban lakott egy jó barátom. Nem tudom ismertétek-e, Székér Lujzának hívták, szegényke tavaly ment ki Amerikába. Tehát helyettem ő lett a zongoramesterbe szerelmes, de milyen szerelmes volt, én Istenem! Mikor a mester 1 év előtt elhagyta a várost, ő majd behalt fájdalomába, csalódásába. Természtesen tudtam a dologról valamit, hogy ő is ismerte az én szívügyeimét. Nekem t. i. Kincs tetszett, az apám barátja. Ő még egyszer olyan idős volt mint én, aztán rettentően komoly ember folyton talált valami kifogásolni valót rajtam s éppen ezért imponált nekem. Gyakran haragban voltunk, egy- sőt két hétig sem szóltunk egymáshoz bár ő naponta jött hozzánk. Ha aztán megsokalta a dolgot, megfogta a kezemet, a szemem közé nézett s azt mondta: »Legyünk ismét jó barátok, nézze mire való mi köztünk ez az ellenségeskedés.« Istenkém, de boldog voltam ilyenkor.

Lujza persze mind a dolgokról tudott, elkereszteltük a két ideált s így még az ő jelenlétükben is beszélhettünk róluk. Az adóellenőr Tresor nevet kapott, a zongoramestert meg Lipikének hívtuk. Persze kíváncsiak voltak szörnyen, hogy ki lehet e két seladon, mert Kincs

előtt Tresorról nem szólhattunk, ő tudott francziául. Lipike kért bennünket, mondjuk neki mit jelent az a szó, persze nem mondtuk arra nem számítottunk, hogy Kincstől kérdezi meg.

Éppen a Lizike bucsuestélyén történt, melyre a tanítványai közül egyedül én voltam hivatalos, hogy Kincs uram szokása ellenére igen, sokat foglalkozott velem. Ez nagyon feltűnt nekem és végtelenül boldognak éreztem magam, hisz ha valahol együtt voltunk észre sem vett soha, nagyon kicsinek, vagy nagyon gyermekesnek vagy nem tudom minek nézett, elég a hozzá, hogy társaságban nem tartotta érdemesnek tudomásul venni, hogy én is létezem. Most a vacsoránál mellettem ült, a cigánynyal az én nótáimat huzatta, a legtöbbet velem tánczolt.

Kevesen voltunk lányok, fiatal ember pedig jutott mindnyájunkra elég, Lipikének több a férfi ismerőse, mint a leány, nagyszerűen mulattott hát mindenki, velem három is foglalkozott volna, ha engedi a lovagom.

Egyik fiatal ember valami tréfás monológot adott elő éppen, Kincs így szólt hozzám: — Miczike, hagyjuk ezt a bolondságot, mondani akarok kegyednek valamit.

Félre ültünk egy szegletbe, senki nem figyelt ránk s ő beszélni kezdett, ábrándokról, melyeket fiatal lányok olyan előszeretettel szónak képtelen, lehetetlen dolgokról, igaz szerelemről

erős mozgalom indult meg, hogy a sertésvásár elhelyezésének felsőbb helyről megrendelt ügyével intéztessék el polgárság 4 év előtti kérelme, hogy az összes állatvásárok a Kommandáns-rétre helyeztessenek át. Azért pedig ide, mert ez a terület az általános vásártérrel összeesik, s így összpontosítva lesz az egész vásár. Tudjuk, hogy ez nagy nehézségbe ütközik, éppen a hely kérdése miatt, mert a hely nem a miénk, s mert alkudozással és fizetés-nehézséggel jár. A kérdés azonban olyan, hogy csak így lehet megoldani, s helyesen csak így lesz a vásárösszpontosítva. Azt gondolja, hogy erős akarattal a nehézségeket le lehet küzdeni. A polgármester erélye azt a megnyugvást nyújtja, hogy benne is megszületik az erős akarat és azt keresztül viszi. Beadványuk van a törvényhatósági tagoknak a városnál, kérik ennek a tanulmányozására a polgármestert. Ezenkívül alig volna már szava, de még pár indocot felhoz. Tapasztalatból tudjuk, hogy vásáraink folyvást hanyatlanak, látogatottsága és kereslete folyton csökken. Ez elég indok, hogy minden polgár, de különösen a törvényhatósági bizottsága gondoskodjék a helyzet megváltoztatásáról, hogy vásáraink jó híre, fénye helyreálljon. Erre csak a Kommandáns-rét alkalmas, mert ezáltal az összes vásárok összpontosíthatnak. Így mindenki könnyen elérheti az összes vásárokat, s minden szükségletét beszerezheti. — Még egyet. Van-e itt közérdek, vagy magánérdek, mert csak közérdeket lehet támogatni a polgárságnak s a polgármesternek is. Itt csak közérdek van, s az egész város érdekelve van s egynek a vesztesége mindannyiunké. Ha a vásár látogatottsága bekövetkezik, mindenkinek a java emelkedik, a város is. Emelkedni fog a vámjövdelem és ezzel nyer a közpénztár. Ezek az indokok, melyekre a polgármester figyelmét felhívják. Kérik, legyen kegyes tanulmányozni s magáévá téve, a tanácsban igyekezzen keresztülvinni az ügyet.

A beszédre dr. *Bulyovszky* József válaszolt. Örül, hogy meggyőződött, miszerint a mozgalom a város érdekét akarja. Egy fontos, vitális kérdés fog eldőlni a törvényhatóságban a város javára. Határozottan még nem nyilatkozhat, mert tanulmányoznia kell a kérdést. A fő az, hogy a helyet miként lehet megszerezni. Szem előtt tartja, hogy az egész vásártér ügyét ala-

mely manapság fehér holló, rózsaszínű álmokról, melyeket az élet, a sivár valóság olyan kegyetlenül eltöröl, szétfoszlat . . . stb.

— De hát mit akar ezzel? — kérdém csudálkozva.

— Azt, hogy kegyed okos legyen s ne járjon a fellegek között.

— Én, de hogyan jut ez eszébe?

— Tudom ki az a Treror!

Majdnem felsikoltottam kínos meglepetésben s óriási megerőltetésembe került zavartomat elpalástolni, mert a Kincs szemei mintegy vizsgálóbíró mélyedtek az enyémbe. Hosszu csend állott be e szavak után, melyet a Lipike — ki észrevétlenül mellénk került — szakított meg, kérdeve, hogy mi történik itt.

— Épen most újságolom Miczinek, — felelt nyugodtan Kincs, — hogy azért hagyod el városunkat, hogy a házasság boldog révében kiköthess és hogy e szép és jó szándékokat nemcsak helyeslem, de magam is követelem lehetőleg mielőbb.

— No és mi történt ezután, — kérdezte Irén.

— Az, hogy Kincs megnősült körülbelül 4—5 hónappal e történetek után, én meg itt vagyok, amint látjátok s várom a jó szerencsét.

— Feloldozom s nem kell vezekelnie eléggé bűnhődött, — szólalt meg most a Józsi szava.

posan áttanulmányozza. A helyre nézve már megtette a lépéseket, személyesen is eljár az ügyben s hiszi, hogy sikerül az akadályokat elhárítani. Örülni fog, ha a mozgalomnak sikere lesz.

A beszédek alatt többször felhangzott a helyeslés s végül megéljenztek a polgármestert.

A küldöttségben jelen voltak: Németh Károly, Kaczián Károly, Bertsey György, Déry János, dr. Sarkadi Lajos, Stern Hermann, Amigó Mór, Frankl Lázár, Gábel Jakab, dr. Kurländer Ede, dr. Moskovits József, Serényi Gusztáv, Ullmann Izidor, Aufrecht Mór, Czegléd Sándor, Janky József, Molnár Lajos, Óváry Sándor, Schenker Mihály.

Dreyfus-ügy.

Budapest, szept. 5. (Saját tud. táv.) Párisból távirják: A lapok konstatálják, hogy Cavaignac hadügyminiszter lemondása a politikai körökben kínos benyomást keltett. A lapok többsége elismeri ugyan, hogy az 1896-ban elkövetett hamisítás semmi esetre sem igazolja azt, hogy Dreyfus nem bűnös, mindamellett szükségesnek tartja, hogy ezt az ügyet más bírák ítélete alá bocsássák, s kifejezi azt a nézetét, hogy Cavaignac, aki csak egy nappal előbb követett el egy tévedést, nem tolhatja föl magát egyetlen és souverén bírónak, sem pedig nem kívánhatja az országtól, hogy vakon bizzék benne. Némely lap, különösen a »Gaulois«, a »Journal« és az »Eclair« rámutatnak azokra a veszélyekre, amelyek a Dreyfus-pör revíziója esetén a külföldi összeköttetéseket fenyegetik. Az »Echo de Paris« leírja Faure köztársasági elnöknek Cavaignac-kal való tegnapi találkozását. Az elnök határozottan kívánta, hogy Cavaignac vonja vissza lemondását. Ugyanezen lap szerint Zurlinden tábornok a hadügyi tárczát elvben elfogadta. A miniszterválságot általában befejezettnek tekintik. Több lap kifejti, hogy arra az esetre, ha egy polgári személynek hadügyminiszterré való kinevezése válnék szükségessé, Brisson átvinné a hadügyi tárczát és átengedné a belügyit Valle államtitkárnak. Az »Echo de Paris« Brissonnal és Cavaignac-kal folytatott interviúkat közöl. Brisson kijelentette, hogy Dreyfus bűnösségéről valamennyi miniszter meg van győződve, de a kormánynak számot kell vetnie azzal a fordulattal, amely a közvéleményben Henry öngyilkossága óta beállott és véget kell vetnie a mozgalomnak, amely megméltelyezi a közéletet. Cavaignac kijelentette, hogy a kormány súlyos hibát követne el, ha csakugyan rálépne arra az utra, amelyet tervez. Ez esztelen lépés, amelyben ő nem akar részt venni. Cavaignac így szólt: Majd meglátják minő állapotban lesz az ország ennek az új pörnek a keresztülvitele után.

Budapest, szept. 5. (Saját tud. táv.) Párisból távirják: Brisson miniszterelnök tegnap egész nap folytatta értekezését Sarrien, Bourgeois és Delcasse miniszterekkel. A miniszterek megvizsgálták az újra fölvételnek a törvényben körülírt egyes eseteit és a holnapi minisztertanácsban jelentést tesznek minisztertársaiknak tanulmányaik eredményéről. Megerősítést nyer, hogy a minisztertanács

egyértelműleg a Dreyfus-per újrafölvétele mellett van. Egy miniszter sem jara, hogy kövesse Cavaignac példáját. A kamarák egybehívásának híre alaptalan. Ha Sausier táborok nem fogadja el a hadügyi tárczát, akkor Zurlinden tábornoknak fogják az felajánlani

Budapest, szept. 5. (Saját tud. táv.) Párisból távirják: A minisztertanács ma egyhangulag elfogadta a Dreyfus-pör revízióját.

Budapest, szept. 5. (Saj. tudós. táv.) Párisból távirják: Zurlinden tábornok elfogadta a hadügyminiszteri tárczát.

Egy kis számítás.

— Hol legyen az állatvásár? —

Minden okos gazda számot kell, hogy vessen ha valaki nagyobb újításokat vagy építkezéseket akar megkezdeni, hogy vajjon elbirja-e azt a költséget, melybe ezen újítás vagy építkezés kerül; mert aki számítás nélkül dolgozik, az vagy folytonos adóssággal küzd, vagy pedig a más bőrére spekulál. Az alábbi sorok célja kimutatni azon rengeteg költségtöbbletet, melyet a baromvásártérnek a Kommandáns-rétre leendő áthelyezése maga után von.

Az állatvásárok összpontosítására kell legalább 60—70 hold föld. Én csupán 60 holdat veszek, ennek tűrhető állapotba hozatala, illetve kavicscsal való feltöltése — nem földdel — több mint egy negyed millióba kerül, ezt bizonyítom számokkal is. Egy holdan van 4332 négyszögméter, ennek 120 cm. magasságig való feltöltése — ha egy fuvar 80 krral számítunk — egy hold területre kell 5198.40 köbméter, tehát mint e két szám bizonyítja, egy hold feltöltése kerül 4258 frt 72 krba, hatvan holdat számítva kitesz 255.523 frtot és 32 krt. Most meg vízvezetékéről is kell gondoskodnunk, de nemcsak gondoskodni, hanem berendezni is.

Kellene továbbá a kommandáns-réti vásártérrel kanalizálni; ez is, a legszűkebb számítás véve a levezető főkanalison kívül 30.000 frt, tehát a feltöltött terület belejönne 285.523 frtba, ennek az évi tatarozása, rendben tartása azon a süppedékes helyen 10 százalékkal számítva 28.552 frtot emésztené fel.

Ezen kiadást nemcsak a városatyáknak kell jól megfontolni, hanem az egész város polgárságának is, mert ettől ugyan sohasem szabadul meg, ha csak azt nem akarja, hogy nyakig usszon a pocsoltyában, ha pedig nem tatarozzák rendesen, akkor a vidék sem keresi meg városunkat, mert azoknak is érdekük, hogy tiszta jószágot állítsanak a piacra, mert jobban megkapja az árát.

De menjünk tovább; a mostani baromvásártérrel fel kell szedni az épületeket, korlátokat vagy teljesen újakat építeni, ez kitesz 45.000 frt költséget; az új sertésvásártérre kell 4 drb akor korláttal együtt, darabja csak 30.000 frt, tehát a 4 drb belekerül 120.000 frtba; ha most összevesszük az egész kiállítási költséget, kitesz 450.523 frtot.

Ezenkívül hátra van még a kisajátítás; nálunk egy hold földért téglatelepnek elkérnek 2000 frtot, tehát akkor 50 holdat számítva, előáll 100.000 frt vételár, rosszabb esetben — mint ily célra — kérhetnek, keveset mondok, csak 1 frtot méterenkint, akkor ötven hold 216.600 frt; ugy az egész kommandáns-réti dolog 667.123 frt.

Ez a 667.123 frt olyan kiadás, a melylyel még akkor sem érnék el azt a célt, a mi most megvan a körözsparti vásárnál, mert míg a mostani baromvásártér tatarozása belekerül 10.000 frtba évenként, addig a kommandáns-réti vásárra kell 35.000 frt. Tehát az egész vásár áthelyezése csak egyesek érdekét mozdítaná elő az egész város közönségének rovására.

De meg még a honvédelmi miniszter ur is békét hagy-e? nem üz-e el onnét, mint ahogy a járványkórházat és temetőt elűzte a kommandáns-rét szomszédságából.

Sok itt a hiba, nagy itt a baj; nincs

iparunk, nagy adónkat, megélhetésünket a föld termékeiből kell fedezni.

Bizony-bizony az a szegény vidéki ha elad egy malacot, nem kívánhatja senki tőle, hogy az árát mind itt hagyja; szűrt is vegyen, csizmát is vegyen, az adóját is kifizesse, mert ott is jár ám a végrehajtó. Ettől akar szabadulni legelőször is.

Arany Sándor.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Szeptember 10-11. A lövészyelet szabad díjlövésze. Szeptember 18. A kerékpáregylet virágkorzója délután a Sporttéren.

Szeptember 24-25. Lóversenyek a nagyváradai gyepen.

* **Városi közgyűlés.** Nagyvárad város szeptember havi közgyűlését a csütörtöki ünnep miatt másnap, pénteken fogják megtartani. Lesz elég fontos és érdekes tárgya a közgyűlésnek.

* **Kitüntetés.** Ő Felsége, gróf B o l z a Géza főrendiházi tag és szarvasi nagybirtokosnak, a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül a Lipót-rend lovag keresztjét adományozta.

* **A kerületi állatorvos véleménye.** Nagyvárad város polgármestere a sertésvásár át-helyezése, illetve az állatvásárosok összpontosítása tárgyában kikérte a kerületi állami állatorvos: Csányi Imre véleményét is. Mint értesülünk, a kerületi állatorvos a polgármester kérdésére akként válaszolt, hogy az állatvásárosok összpontosítására a legalkalmasabb terület az, a hol most a ló és baromvásár van s a leghelyesebb ha a sertés vásárt szintén oda viszik a Körözs mellé.

* **A karmeliták temploma Budapesten.** A székesfőváros közgyűlése a karmelita rendnek, a VI. kerületbeli Huba-utcában építendő új templom költségeinek egy harmadrészét segélyképpen megszavazta azzal, hogy az az összeg a 60.000 frtot meg nem haladhatja és hogy ezt 1899-től fogva négy egymásután következő éven át fizeti ki a főváros.

* **Árlejtés a járványkórházra.** A fertőző betegségek kórháza címet fogja viselni az új járvány kórház, Várad-Velenczén. Az építés mintegy 32.000 frtra van előirányozva. Tegnapi volt az árlejtés az építkezésre a városházán. A beadott ajánlatok a következők: Sztarill Ferencz 15 $\frac{7}{10}$ -ed % engedménnyel, Guttman József 18 $\frac{7}{10}$ -ed %-al, Rimanóczy Kálmán 20 $\frac{1}{4}$ -al, Rendes Vilmos 18 $\frac{6}{10}$ -ed %-al és Incze Lajos 22 $\frac{1}{10}$ -ed százalék engedménnyel. A legolcsóbb tehát Incze Lajos ajánlata.

* **Árvíz az emeleten.** Mint halljuk, a honvéd hadapródiskolánál egy kis baleset történt tegnapelőtt. A vízvezetéki csapok az épület egy részében nyitva voltak, vagy a még nem kész vezetékek végére nem volt zárókészülék erősítve. A vízmű készítője megnyitotta a vízvezetékét. Csak sokára vették észre, hogy az épület egyik emeleti részében csolnakázni lehetne. A mennyezet teljesen átázott és megrongálódott.

* **Tanév megnyitása.** Tegnapelőtt nyitlak meg országszerte az iskolák. A Szentlélek segélyül hívása mellett kezdték meg működésüket városunkban is az összes tanintézetek. A prem. rendű főgimnázium tanári kara ezen felül, mint mindig tenni szokta, ebédre hívta meg ez alkalommal a város és a megye fejeit s a tanügyi férfiakat és a tanügy barátait. Ott voltak: Beöthy László főispán, Bulyovszky József polgármester, Szunyogh Péter alispán, Radnai Farkas és Laurán Ágoston kanonokok, Bozóky

Alajos jogakadémiai, Krüger Viktor főrealiskolai igazgató, Potássy János főrealiskolai tanár. Az első pohárköszöntőt Kotunovics Sándor igazgató mondta, éltetve a vendég főispánt, a testvér realiskola igazgatóját és a tanári kart. Beöthy László és Krüger Viktor a prem. r. tanári kar, Károly Irén pedig Kotunovics Sándor igazgató egészségére üritették poharaikat. A társaság késő délután oszlott szét a legjobb hangulatban.

* **Tisza Kálmán a muzeumban.** Nagyvárad városa évekket ezelőtt nagy felbuzdulásban elhatározta, hogy azokért a sok és nagy jótéteményekért, a miket nagynevű képviselőnk Nagyvárad-dal tett, vizonzásul megfesteti a generális életnagyságu képét. A kép már rég kész van, de nem tudja hova tenni a város és ott hever az irattárban a lomok között várva a jobb jövőt, mikor a késő utódok lelkesítésére fog szolgálni. A polgármester megkereste a régészeti és történelmi egyesületet, hogy a Deák Ferencz arcképével egyetemben nem lenne-e elhelyezhető Tisza Kálmán képe? A régészegylet aligha teljesíti a polgármester kívánságát, mert már is alig fér el a drága műkincsek tömege a muzeum épületében. Így nem kerül a Tisza Kálmán képmása a muzeumba.

* **Pályázat.** Illyén, Biharmegyében III. oszt. postamesteri állás jött üresedésbe, betöltése készpénz biztosíték mellett történik.

* **A legújabb lourdesi csodás gyógyulásokról** már megérkezett az első hír. E szerint csodásan meggyógyultak Lefrancz Viktor, 53 éves, rákból és nyelve baloldalának hűdöttségéből, Bertier Károly 25 éves tuberkolózus sebekből. A sebek már csaknem egészen behegedtek. Nulhe asszony, 38 éves, tudógumókórból és nagyfoku vérszegénységből. Armand Jozefin, 30 éves, 3 év óta tejnél egyebet nem vett be a gyomra s gyakran aludt vért hányt. Teljesen egészséges. Semmi fájdalom, mindent jóízűen megehetik. Ledolle János, 11 éves, lupusától jobb szemén nem látott. A lupus eltűnt, szemén lát. Baunard Victorina, 24 éves, gümőkórban annyira összeaszott és elgyengült, hogy nem engedték megfürdetni. Másnap fölvette az utolsókenetet s úgy vitette magát a barlangba. Ott egy pap feladta rá az utolsó abszolutiót is. Halálán látszott lenni, 10 percznyi ájulás után szó nélkül fölkel és elvegyült a nép közé. Nemsokára három orvos megvizsgálta, kik kijelentették, hogy a gyógyíthatatlan a teljes kigyógyulás útján van.

* **Örökös ifjuság.** Tesla Miklós honfitársunk, az Amerikában élő jeles feltaláló, akit méltán emlegetnek Edison mellett, most állítólag olyan találmányon töri a fejét, mely az egészségügynek s főleg az asszonyoknak tenne nagy szolgálatot. Tesla ugyanis konstatálja, hogy az emberi bőr minden négyzetcentiméternyi részecskéjén 4-7000 baktérium tanyáz. A baktériumok e zsbongó hada természetesen addig élőszködik a bőrön, míg az meg nem ránczosodik s üde színét veszti. Mivel pedig Tesla föltaláló nem nézheti közönynyel ezt a baktériumgazdálkodást, segíteni akar az emberiségen. Villamos batériát eszelt ki, mely egy méternyi körtávolban minden baktériumot kipusztít azok körül, akik ilyen batériát viselnek. Tesla szükségesnek tartja azt is, hogy testünket naponta borszeszszel lemoszuk. A baktériumok ugyanis a szeszől is kivesznek. Azoknak a hölgyeknek tehát, akik bőrük üdeségét megőrizni óhajtják, melegen ajánljuk a Tesla-féle villamos batériát s az alkohol-fürdőket.

* **Az Astra táviratai.** A »cabinet noir« ismét föltámadt a román lapok hasábjain. A román kulturegyesület legutóbbi belényesi ülésére számos üdvözlő táviratot vártak Romániából, s minthogy egyetlenegy sem érkezett, ezeket lefűlte »a magyar cabinet noir« mindent elnyelő molochja. Ez természetesen nem egyéb, mint hangulat-csinálás. Ismerve azok érzelmeit, akik a »szabad Románia« földjén az Astrával rokon-szenveznek, nem lehet kétség a felül, hogy üdvözlő távirataik csak úgy h mzségtek a magyar állameszme ellen való támadásoktól. A nemzetközi táviró egyezmény pedig igenis megadja a jogot a magyar államnak arra, hogy az ilyen táviratokat lefoglalja. Ennyit a »cabinet noir«-ról általánosságban. Konkrét esetre is hivatkozik azonban a nagyszebeni Tribuna. Az oláh-

országi Caneni városkából egy nagyszebeni kiránduló-társaság a következő táviratot adta fel Belényesbe:

»Üdvözljük az Astrát a szabad Románia-földjéről.«

Ez a telegramm állítólag szintén nem került kézbe, a mi valóban érthetetlen. A magyar államnak az ilyen ügyek elbírálására legintelligensebb közegeit kellene alkalmaznia, hogy sem a tudatlanság, sem a rosszkor érvényesülő hivatalos tulbuzgóság jogos panaszokra ne adhasson alkalmat.

* **Az aláírások.** Egy falusi atyafinak meggyűlt a baja és a bíróság előtt, a tárgyalás befejeztével, a jegyzőkönyvet kellett volna aláírni. A bíró kissé gunyosan kérdi:

— Tud kend irni?

Az atyafi a bíró aláírására mutatva, mely igazán olvashatatlan volt, így felelt:

— No ha szebben nem kell irni, mint a milyen ez itt la — hát akkor tudok én is.

* **Hirek Kriványról.** Mint az Aradi Közlöny írja, szombaton délben az aradmegyei gyámpénztarhoz czimezve egy távirat érkezett a Balkán félsziget egyik államából, ahonnan azt a kérdést intézték a czimzethez, hogy Krivány, a három zázézer forintos sikkasztó el van-e már fogva, mert ha nincs, akkor tudásuk ezt a földadó hatósággal rögtön táviratilag. A telegrammot eleinte rossz tréfának tartották a megyeházán, de a mint a földadói állomás hitelességéről meggyőződtek, rögtön visszatelagrafálták, hogy Kriványt még nem fogták el s hogy a közérdek szempontjából minden kis fonál, amely esetleg nyomára vezetne, rendkívül fontos. A kedélyek tehát még a legnagyobb mértékben izgatottak voltak, amikor a délutáni postával egy újabb szenzáció érkezett. Ez egy képes levelező lap volt az árvaszék egyik ülnökéhez czimezve. A levelezőlapot Ostendében adták postára augusztus 31-én és a következő pár szót tartalmazza:

GRUSS AUS OSTENDE!

Kedves Barátom!

Üdvözöllek benneteket.

Krivány János,
s. k.

A címzett, aki nem ismerte Krivány irását, az hitte, hogy valamelyik aradi ismerőse rossz tréfát űz vele. A levelezőlapot azonban mégis elvitte az árvaszékhez s itt konstatálták, hogy a levelezőlap Krivány kézírása. Nem lehetetlen, hogy a balkáni táviratot és az osztendai levelezőlapot maga Krivány küldötte, aki, úgy látszik, oly nagy biztonságban érzi magát, hogy még ilyen tréfákat is megenged magának.

* **Húseges cseléd.** Schlésinger Mártontól a cselédje Kuvács Mari, ellopott egy arany gyűrűt, amit el is adott. Gazdája azonban észre vette s feljelentette a hűtlen cselédet a rendőrségen.

A vevőközönséget értesítjük, mi-szerint Fábry Testvérek üzleteiben az őszi idényre kalapokban ujdonságok 75 krtól 6 frtig, uri, női és gyermek Carlsbadi czipők mintegy 7-8 ezer pár továbbá keztyük, harisnyák, nyakkenedők, fehérneműek stb. megérkeztek meg-lepő nagy választékban, minek követ-keztében különösen kalapok és czipők rendkívüli olcsó áron árusítatnak el, miért is mindenkinek érdekében áll bevásárlásait csakis Fábry Testvérek üzleteiben eszközölni.

Öngyilkos színész.

Egy fiatal bohém, egy kezdő művész halt meg tegnap este pályájának kezdetén.

Nem természetes halállal halt meg, eldobta magát az életet, amit megunt, amiben nem talált semmi örömet.

Hét ízben kísérte meg az öngyilkosságot, hatszor nem sikerült, vas természete mindannyiszor győzedelmeskedett; a hetedik kísérlet sikerült — a fiatal művész, a közönség kedveltje, másfél napi kínos szenvedés után tegnap délután fél öt órakor meghalt.

Nem tudott aludni, orvosától porokat kapott, amit azután három patikában megcsináltatott s mind a harmincz port bevette.

A nagymennyiségű morphiumtól azután elaludt örökre, másfél napi kínlás után anélkül, hogy egy percze vissza is tért volna az eszmélete. Meghalt anélkül, hogy okát adhatta volna végzetes tettének.

Nem hagyott hátra egy sor irást sem ami felvilágosítást adhatna az okra, magával vitte azt a sirba.

Azt mondják a szerelem okozta.

Ugy látszik, hogy mániája volt az öngyilkosság, hiszen hét ízben próbált megszabadulni az élettől.

Az esetről tudósítónk a következőket írja:

Hornyánszky Lajos, a színtársulat egyik legkedveltebb tagja, a kir. akadémiai könyvnyomda tulajdonosának a fia.

A szülők rajongással csügtek gyermekükön, akinek minden óhaját teljesítették, így készségesen beleegyeztek abba is, hogy fiok a színészi pályára lépjen.

Mint színész növendék *Ujházinak* a tanítványa volt, akihez *Hornyánszky* mindig vonzódott.

Csak most nem régen végezte el *Hornyánszky* színi tanulmányait s ez év virágvasárnapjától kezdve a kolozsvári színtársulathoz szerződött.

A fiatal rutinos színész alig lépett fel itt a nagyváradi színpadon s már is megnyerte a közönség rokonszenvét.

Talán a negyedik fellépte lett volna május 16-ikán a «Szókimondó asszonyágban.»

A jelzett napon az előadás megkezdése előtt *Odrí* Árpád, *Hornyánszky* legjobb barátja mikor *Hornyánszky*ért haza ment, őt a szobájában becsukva, a földön vérben fekve találta.

A szerencsétlen ember már akkor megkísérte Váradon az öngyilkosságot, borotvával felmetszette ereit. Akkor magán hét sebet ejtett, a bal karján és a nyakán egyet-egyet.

Mikor észrevették már nagyon sok vért vesztett, azonban a gondos ápolás és erős természete segített s pár hét alatt felépült.

Mikor felépült a társulattól szabadságot kapott, szülei pedig utazni küldték.

Több mint egy hónapig utazott, s mikor visszatért ismét régi jókedvű ifjú lett.

Nem régen tért vissza, s azóta nehányszor ismét fellépett, s mindannyiszor zajos sikereket ért el.

Különösen nagy sikert ért el a »Velencei kalmár«-ban, ami egyike volt legjobb szerepeinek és még inkább »1848«-ban, melyben Mihók szerepét pompásan játszotta.

Most néhány nap óta azonban ismét elvesztette jókedvét.

Magába zárkózottabb lett, azonban kollegái nem vették ezt fel, azt hitték, hogy ez csak muló baj. A baj okát természetesen nem kérdezték, *Hornyánszky* pedig nem beszélt róla.

Szombaton ismét jobb kedvű lett. Barát-

ságosan beszélgetett kollegáival, akik nem gondolták, hogy ekkor beszélnek vele utoljára.

Szombaton este a színészek *Odrí* Árpád tiszteletére, aki a színtársulattól most vált meg, bucsu lakomát rendeztek a *Demetrovits* vendéglőjében.

Mulatság közben *Hornyánszky* egyszerre nagyon elszomorodott.

Minduntalan ilyen kérdéseket intézett barátaihoz:

— Mire jó az élet, ha nincs benne öröm? Miért is születtem én, hiszen az én életem csak keserűség . . .

Barátai mikor ezt hallották, aggódni kezdtek, hiszen mindannyian jól tudták azt, hogy *Hornyánszky* már hat ízben kísérte meg az öngyilkosságot.

A legelső mint diák kísérte meg, megivott egy kis üveg morphiumot, azonban erős természete győzedelmeskedett és semmi komolyabb baja sem történt.

Mikor a bucsu lakomának ugy 11 óra tájban vége volt, az egyik barátja s kollegája *Bartos* haza kísérte.

Bartos, aki félt, hogy *Hornyánszky* kárt tesz magában, éjjelnél tovább beszélgetett vele az ablakban s ez idő alatt *Hornyánszky* egészen megnyugodott s ugy viselkedett, hogy *Bartos* nyugodtan tért haza.

Reggel azonban ismét elment *Hornyánszky*-nak a Nagy-Sándor utcán lévő lakására s *Hornyánszky*t alva találta.

Vasárnap délelőtt 10 órára próba volt kitűzve *Rosenkrantz* és *Güldenstern*-ből, amiben *Hornyánszky*-nak nagyobb szerepe lett volna, azonban a próbán nem jelent meg.

Mikor *Bartos* látta *Hornyánszky* elmaradását, mindjárt nyugtalan lett; mert mikor reggel *Hornyánszky*-nál volt, ennek asztalán egy sorvezetlő nagyobb mennyiségű port látott.

A próba után, tizenkét óra körül, amint elvégezte a szerepét, sietve ment *Hornyánszky* lakására.

A por azonban ekkor már nem volt az asztalon, *Hornyánszky* pedig mozdulatlanul feküdt ágyában, a mellén pedig egy fényképet szorongatott.

Bartos mindjárt látta, hogy itt mi történt. Gyorsan orvos után küldött s a helyszínen csakhamar megjelent dr. *Szóllósy* Ernő, *Hornyánszky* kezelő orvosa, aki azonnal a mentéshez fogott.

Ellenszerekkel próbálta a mérég hatását ellensúlyozni, azonban már ekkor látszott, hogy minden hiába, itt már segíteni nem lehet.

Később megjelent a helyszínen dr. *Nemes* Áron, majd dr. *Munk* Béla orvosok, délután dr. *Mayer* László városi tiszti orvos, akik szintén megkísérelték a mentést, de hiába.

Dr. *Mayer* *Hornyánszky*t beszállította a Biharmegyei kórházba, ahol dr. *Fráter* Imre főorvos és az egész kórházi orvosi kar ápolás alá vette.

Bartos még vasárnap délben sürgőnyözt *Hornyánszky* szüleinek s az egyik fivére még az este utnak indult s hétfő hajnalban meg is érkezett a beteghez, aki folyton eszméletlenül feküdt borzasztó kínok között.

A szívverés percenkint 120 volt, időközönként azonban ki-ki maradt s az egész testében érzéketlen volt a külbehátásokra.

Vasárnap este felé kissé csendesebb lett a beteg s már-már remélni kezdtek életben maradásában, azonban éjjel felé jelentkezni kezdett a szív és tüdő vizenyő. Mikor ezt kezelő orvossai észrevették, tisztában voltak azzal, hogy *Hornyánszky* menthetetlen.

Azonban vastermészete még mindig ellenállott.

Egészen tegnap délután félötig kínlódott, míg végre a mérég diadalmaskodott rajta és kioltotta életét.

Hornyánszky-nak a viselkedéséből és előkészületeiből ugy látszik, hogy már régebben készült a halálra.

Kezelő orvossának dr. *Szóllósy*-nek már régebbi idő óta panaszkodott álmatlanságáról s ez ellen orvosságot is kért. Dr. *Szóllósy* adott is neki egy receptet amiben morphium volt, s ezt szedte is *Hornyánszky*.

Ez az adag azonban kevés volt a mérgezésre. A hivatalos jelentés, amit dr. *Mayer* László, városi t. orvos a rendőrséghez betejestett, határozottan állítja ezt.

A jelentésnek ide vonatkozó része így hangzik:

A vényen irt egyes adagok nem lépik túl a határt és a morphium gyógyszerésziileg megengedett adagok voltak. Ugy látszik, hogy Hornyánszky mind a tíz port egyszerre bevette s az adag feltétlenül előidézte a mérgezést.

Azonban, amint a vizsgálat megállapította, *Hornyánszky* nem csak 10 port vett be, mert a receptet három patikában csináltatta meg, s mind a harmincz port össze töltötte s mind bevette.

A skatulyát és a poroknak a papírjait mind megsemmisítette, ugy hogy azokat megtalálni nem lehetett.

Ez az irtózatosságot természetesen feltétlenül halálos volt s csak a *Hornyánszky* szívós természete birt oly soká ellentállani.

Az öngyilkossággal természetesen megindultak a combinatiok arra nézve, hogy mi indíthatta a tehetséges embert a végzetes tette, hiszen tudták, hogy a legrendezettebb anyagi körülmények között élt, családja forró szeretettel vette körül.

Némi magyarázatát adja a tettek az, hogy *Hornyánszky*, mikor megtalálták, egy fényképet szorított melléhez, B. R. fiatal, rendkívül szép pécsi színésznő fényképét, akit *Hornyánszky* már régóta szeretett. Ezt barátai s ismerősei is tudták.

Mikor itt először kísérte meg az öngyilkosságot, akkor azt hitték, hogy ezt azért teszi, mert szülei nem engedték meg neki, hogy B. R.-t elvegye, azonban ezt csakhamar megczáfolták, mert kiderült, hogy szülei nem ellenezték azt.

Igy azután teljesen érthetetlen tettének az indító oka, valószínű, hogy pillanatnyi elmezavarásban követte azt el.

A kolozsvári nemzeti színház egyik legjelesebb tagját, barátai pedig egyik kitűnő pajtásukat veszítették az elhunytban.

EGYESÜLETEK.

A kath. Kör választmányi ülése. A nagyváradi kath. Kör e havi választmányi ülését nem holnap szerdán, hanem szeptember hó 14-én délután fogja megtartani.

IRODALOM.

Népies egyháztörténelem. Kr. u. 1—1871-ig. Régi vágyakozása népünknek, hogy szentegyházuk történetét egységes egészben könnyű áttekinthetlennel és népiesen megírva bírassa. Az «Oktató Népkönyvtár» a nép megoktatását célzó ezen folyóirat közvetíti a nép óhaját és három kötetben bocsátja közzé az egyház történetét. A most megjelent 3-ik vaskos köte el a mű teljes. A Népias Egyháztörténelem 50 i ven jelent meg és füzve csakis a pénz előle-

ges beküldése ellenében 1 frt 70 kr. Megrendelhető az «Oktató Népkönyvtár» szerkesztőségében: Budapest, VII. ker Csömöri-ut 32. sz. Ne mulasszuk el a kínáló alkalmat.

— »**Érdekeink**» Ily czimen egy új lap mutatványszámát kaptuk, mely beköszöntőjében hangzatos szavakkal mondja, hogy feladata lesz »a nagy magyar alföldi városok és vármegyékét illető érdekköreit« a kereskedelem, ipar és közgazdaság terén szolgálni, a nemzetgazdaságot ugyanis illetéknépen osztja fel. Ezigen szép feladat s megvárjuk, hogy e feladat miképen fog teljesíteni, mily irányban. Előfizetési ára egész évre 4 frt, félévre 2 frt. Előfizetési pénzek Zöldfa-utca 40. szám alatti kiadóhivatalba küldendők.

SZINHÁZ.

Mi történt az éjjel?

Csak az történt, hogy a színészek jobban mulattak a *Bisson és Cuvré* társas cég bohózatán, mint a meglehetősen csekély számú közönség. Nagyon örvendünk, ha az estét olyan élvezetesnek találták; mi kevésbé találtuk annak.

Első sorban kifogásoljuk magát ezt a nevetést. A színész nevéssen, ha a szerepében az van, ha pedig máskor akar nevetni, menjen legalább is a színpalák mögé. Ilyen mosolyokkal a legkomikusabb jeleneteket is egyszerűen agyoncsapják.

Kifogásoljuk a szerepnemtudást, a mely már valóságos járványnya kezd kifejlődni és éppen a társulat legjobb erőinél. Tévedés azt képzelni, hogy a közönség nem veszi észre a hibát. Észreveszi biz az és rokonszenve nem kevésbé lehül ez által. Ennek köszönheti különösen *Pataki*, ha máskülönbén ügyes játékaival nem provokált zajosabb tapsokat. *Margó* Zelma jobban énekelt tegnap, mint máskor; a »Bál után«-t megismételtették. Éneke persze még mindig elmaradt játékaival. *Vendrei* jó volt különösen a II. felvonásban; a becsipett jámbor patikust híven adta vissza. *Janovics* nyugodt, biztos fellépésével tetszett. A kisebb szerepekben *Váradiné*, *Bartos*, *K. Árpási* Kata, *Maros* Adél és *Heltai* mulattak. R—r.

Szinköri hírek. Hoffmann meséit, Offenbachnak e bájos operáját ismétlik meg holnap szerdán az ismert szereposztással. Az igazgatóság még egy bérletet hirdet mától kezdődőleg 20 előadásra a következő föltételek mellett: Alsó páholy 55 frt. Felső páholy 47 frt. Tálalás 15 frt. Bérelni lehet Pásztor János ellenőr szinköri irodájában.

Heti műsor.

Kedd: Rosenkrantz és Guldernstern.
(az izr. Nőegylet javára.)
Szerda: Hoffmann meséi.
Csütörtök: 1848.
Péntek: Bohém világ. 1-ör.
Szombat: Bohém világ. 2-or.
d. u. Molnár és gyermeke.
Vasárnap: este 1848.

SPORT.

Czellövészet. A polgári lövőházban augusztus 28 és szeptember 4-én tartott lövészeteken kilövetett 970 lövés 657 találóban, 3824 körrel, 148 bõller és 47 melylövessel. Szeget lőtt Aufricht Alajos. **Tizenegyes kört löltek:** Mezey Mihály és Török László kilenczet-kilenczet, Aufricht Alajos hatot, Tóth Ferencz hármat, Kunz Gusztáv egyet. **Tizenkettős kört löltek:** Tóth Ferencz ötöt, Aufricht Alajos négyet, Török László négyet, Mezey Mihály és Kovács Béla kettőt-kettőt és Kunz Gusztáv egyet. **Dijakat nyertek mély lövésre:** Arany díjat Aufricht Alajos, ezüst díjakat Tóth Ferencz és Török László. **Körlövésre:** Arany díjat Török László, ezüst díjakat Mezey Mihály és Kunz

Gusztáv nyerték. Szombaton, szeptember 10-én kezdődik a szabad díjlövészet, tart vasárnap estig, ezen idő közben tekeverseny is lesz több arany és ezüst díjakra. Vasárnap este 7 és fél órákor társasvacsera a Sport pavilon termében a »Király serleg« szokásos megünneplésével, részt vehetnek az egyleti tagok és azok meghívott vendégei, egy teríték ára 3 korona, aláírhatni a körözendő iven és vasárnap déli 12 óráig a lövöldei pénztárnál.

Igazságszolgáltatás.

Végzetes játék. Mint egy esztendeje *Kis* József tizenöt esztendő paraszt suhancz meglátogatta a pestmezei Bia községben mostoha bátyját *Barsi* János parasztgazdát. Nem talált otthon senkit, csak *Barsi* János négy éves kis fiát, a kivel aztán játszani kezdett. A szoba sarkába támasztva állott a gazda megtöltött vadász puskája. *Kis* József kezébe vette a fegyvert, s a kakasán babrálni kezdett. A puska valahogyan elsült, s a töltés az egy lépésre álló kis fiut találta fején oly szerencsétlenül, hogy néhány percz alatt meghalt. A Pestvidéki kir. törvényszék gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt ma vonta felelősségre *Kiss* Józsefet. s 8 napi fogházra ítélte el. Az ítélet jogerős.

A József-téri postasikkasztás. Tóth Kálmán, a Bremében elfogott postasikkasztó és felesége előtt most hirdette ki Czárán kir. táblai bíró a vádhatározatot. Tudvalevőleg hivatali sikkasztás miatt helyezték vád alá Tóthot, nejét ellenben, akit az ügyészség eleinte orgazdasággal vádolt, szabadlábra helyezték s elene az eljárást megszüntették. Tóth Kálmán és védője dr. Weisz Ödön nem felebbeztek a vádhatározat ellen, úgy hogy a végtárgyalás rövid időn belül meg lesz tartható.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Büntető tanács.

Előadó: *Urbán Adolf*.

2157. Leukucza Floare s. t. közokirat hamisítás.
2258. J. Tóth Ferencz és társa lopás, orgazdaság.
2318. Lupás Flora s. t. testisértés.
2320. Popa Vaszali testisértés.
2395. Maczak Tódor becsületsértés.
3215. Razse János erőszakos nemi közönsülés.
2407. Balogh József lopás.
2411. Vetrák Mártonné >
2448. Balogh György >
2519. Gróza Száveta >
2312. > >
2546. Date Mikulájné lopás.
3140. Farkas Pálné testisértés.

Előadó: *Nagy Ferencz*.

2575. Boros Sándor magánokirat ham.
2607. Putnoki Lidia és társa magzat-elhajítás.
3226. Frágási Kornél st. lopás stb.
3316. Farkas Béla s. társa szándékos emberölés.
2600. Kovács László s. t. lopás.
2603. Balongó Jánosné rágalmazás.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMÓ.

Németből: Gusztáv.

Ha az udvar itt van, csak úgy illik azt hiszem, hogy vágott ruhában jelenjen meg, hajába virágot tűzön, a hogy illik, nem úgy van kedves kamarás ur? — Az illető szavaknál egy urhoz fordult, a ki kecses állásban volt ott széke mellett.

Ilona jelentőség teljesen nézett reám, —

mert a beszélő, a Zumberg kisasszony tulságosan kivágott ruhát viselt.

— Nem is hiszem bárónó, hogy azt csak a hőség okozta — felelte a kamarás politikusán, miközben állítása megerősítésére egy doboz chokoládét nyújtott át a hölgynek, mire mind a hárman össze dukták a fejüket. Anyi bizonyos, hogy nem sok jót beszélhettek egymás közt. Természetes, a kamarás volt a legnagyobb vén asszony közöttünk és mint ilyenek a legrosszabb nyelve is volt. Végül még ezt hallottam: »Biztosítom önöket hölgyeim, itt a dolog bibéje — régi dal az, de igaz is... hi hi hi! A viszont látásra, most már a Gere-nissimushoz kell mennem, már csengettek.»

Nagy hajlongások közt jelentőség teljes mosolygással távozott.

— Milyen gonosz! — szolt a Zumberg kisasszony, legyezgetve magát.

— Csend kedvesem! a függönyt felhúzták. E kis jelentéktelen közt azután elfelejtetem — jóval később jutott eszembe.

E naptól kezdve a bárónó mintha eltűnt volna a föld színéről, sohasem látta senki, sem a színházba nem járt, sem társaságban, férjét is ritkán lehetett látni. Ez azt mondta, hogy neje beteg, szörnyű idegbaja van. Nem igen volt hozzászokva a társaságban járáshoz, pihennie kell egy kicsit, hogy magához jöjjön.

Ezt a herczernő is megerősítette nem kis szomorúsággal. Némi tekintetben olyan titkár féleje voltam, nekem sok dolgot elmondott, a mit másoknak a világ minden kincséért sem mondott volna meg. Azt mondta, hogy én kivétel vagyok, erős jellem vagyok, tudok hallgatni. Szegény feje mennyire csalódott; az igaz eddig hallgatam, de most már kibeszélek sok mindent.

A herczegnő különös életet folytatott. Minden nap, kivéve a lehető legkritkább eseteket, 5 óráig ágyában feküdt. Ott költötte el csokoládé kávéját, megevett egy darabka pecsenyét, bort ivott rá, bizalmas barátait is itt fogadta. A romlott francia divatot utánozta. A toliet csak 6 óra után következett. — A herczegnő azt állította, hogy ez az életmód tartotta őt meg ilyen fiatal erőben, hogy daczára 70 éves korának, a kis ujja sem fájt sohasem, lelki ereje pedig még most is ugyanaz.

Teljes tolietben még most is imponál. Alakja egyenes, szemében még van tűz, fogai mind megmaradtak, még tud elegánsul mosolyogni. Szóval még udvarolnak neki. Az igaz, hogy valaha gyönyörű szép lehetett, ma már csak igen igen halvány vonások emékeztethetnek régi szépségére, azonban szelleme, mely olyan élénk tekintetet kölcsönöz arcának, jóságos szíve, szeretetre méltósága ma is megnyerve magának bárkit.

Beszélik, hogy arzenikummal él. Nem tudom. Tehát ott hagytam el, hogy bizalmas ember voltam.

Pépzét én vettem fel a bankártól, én adtam jó tanácsot, ha Inez (ölebecskéje) beteg volt és általában, ha valami baja volt, csak engem hivatott.

Egyik reggel ágya mellett ültem, kalapomat forgattam, mig ő csokoládézott.

— Megint ide kérttem — Semenits Miklós barátom! — szolt bizonyos titokzatossággal.

— Kegyed nagyon jó hozzám! — feleltem, — kalapomat néztem és gondolkodtam: ma valami különös baja lehet.

Biztosan unokája, a ki Pétervárott katona, megint csinált valamit.

— Kérem, legyen szives, hívja be Marit, — szolt azután fel sem nézve.

Felállottam, csengettem. A leány kivitte az edényeket, a herczegnő parancsolta, hogy fűtsön be.

— Nos, — kezdé, miután a leány kiment — mit szol ön Massmann bárónóhoz — ugy-e nagyon is hatalmában van érzéseinek.

— A bárónó? Egyáltalában nem tudom megérteni — feleltem ijedten. Ő kissé felemelkedett, majd lekönnykölt és gondolkozva nézett maga elébe. Czigarettjét viasz sárga ujjai közt tartva fujta a kékes illatos füstöt felfele. Kiss ideig csend állott be.

A herczegnő hirtelen felemelte fejét, a füstöt gyorsan eresztgette egymásután, szemé tüzeltek, különös gonddal nézett szemem közé.

— Hallja Miklós, — szolt élénken, kezét

vállamra téve — mincsoda rút dologtörtént!... a báróné . . . tudja, úgy szeretem mint saját édes lányomat — szerencsétlenné teszi maga magát.

Nyugtalanul éreztem magam, a dolog meglepett.

— Nem hiszi? — folytatta fejével integetve. — Olyan hitetlen arcot vág . . . Biztosan tudom — nincs többé kétség, majdnem magamon kívül vagyok, ha rá gondolok, hogy az az asszony titkos passiót űz — — — szeretője van!

— Ah! . . .

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A főrendiház ülése.

Budapest, szept. 5. (Saját tud. táv.)
A főrendiház ma délután három órakerülést tartott, melyen felolvasták Károlyi Tibor elnökké és Daruváry Alajosnak alelnökké való kinevezését, melyet mindketten megköszöntek. Firczak munkácsi püspök üdvözölte őket.

A buziási gyakorlatok.

Budapest, szept. 5. (Saját tud. táv.)
Buziásról táviratozzák a «Budapesti Tudósító»-nak: A király ma reggel 7 órakor nagy és fényes kísérettel, a fővezetőséggel és a külföldi attasékkal egyelőre a Buziástól délkeletre fekvő szilasi hegyre lovagolt, hogy megfigyelje a két fél élén menetelő csapatok között kifejlendő harcot. Az idő szép, de hűvös.

Berzeviczy lemondása.

Budapest, szept. 5. (Saját tud. táv.)
A mai ülésből kifolyólag Szilágyi dezavualása folytán le fog mondani Berzeviczy az alelnökségről, de újból megválasztják, mert a szabadelvű-párt vele tart.

Elhunyt főrendiház tag.

Budapest, szept. 5. (Saj. tud. táv.)
Zuber József főrendiház tag meghalt.

Öngyilkos járásbíró.

Királyhelmece, szept. 3. (Saj. tud. táv.)
Az itteni járásbíró, Rácz Károly ismeretlen okból agyonlőtte magát.

Osztrák mezőgazdasági értekezlet.

Budapest, szept. 5. (Saj. tud. táv.)
A császári jubileum alkalmából rendezett mezőgazdasági értekezletet a fölmivelési miniszter, magasabb tisztviselő és négyszáz ausztriai és németországi földbirtokos jelenlétében ünnepélyesen megnyitották. Elnökké Auersperg Károly herceget, első alelnökké pedig Lucke offenbacherlőt választották meg.

A csár javaslata.

Budapest, szept. 5. (Saj. tud. táv.)
Konstantinápolyból távirják: Az »Ikdam« cz. lap félhivatalos cikket közöl, amely azt mondja, hogy a lefegyverzési értekezlet céljának annak is kell lennie, hogy biztosítsa az európai államok státusquoját. Ellenben az ázsiai és afrikai és egyéb kérdések megoldásánál előnyösebb volna a háború.

Háború után.

Budapest, szept. 5. (Saj. tud. táv.)
Madridból távirják: A szenátus munká-

latait azzal a törvényjavaslattal fogja megkezdeni, amely megadja a kormánynak az indemnitást az alkotmányjogok felfüggesztése alatt. A kamara mindennek előtt azt a törvényjavaslatot tárgyalja, amely felhatalmazza a kormányt a béke tárgyalásokra.

A szudáni harc.

Budapest, szept. 5. (Saját tud. táv.)
A Reuter ügynökségnek jelentik Kairóbeli mai kelettel: Kitchener basa tegnapi keletü távirata szerint a sebesülteket a Niluson lefelé szállítják. Trigolini Teréz irgalmas nővért és a többi európai foglyokat kiszabadították. Omdurman lakosait Kitchener basa megérkezése igen megörvendeztette.

KÖZGAZDASÁG.

Az állami szövetkezeti központ alapítványaira nyitott aláírások — írja a Szövetkezés — eddig a lehető legcsekélyebb eredménnyel jártak. Alig jegyeztek valamit, a mi nem is csoda, mert az emberek szívéhez nem lehet az adóhivatalok útján jutni, hanem legfőképpen zsebéhez.

Villamos erő a gazdaságban. Németországban az utóbbi időben több helyen szövetkezetek létesültek a villamos hajtóerőnek gazdasági célokra alkalmazására. Bővebb magyarázatra nem szorul, hogy mily előnyökkel járna a villamos erőnek fölhasználása. A gőzgép hajtása, a világítás, esetleg a föld megmunkálása, valamint a távolos helyekre a távbeszélő alkalmazása rendkívül nagy előnyöket nyújt. A szakemberek véleménye szerint egy 1000 holdas gazdasági területre már érdemes egy villamos berendezést behozni, különösen ha a folyóvíz fölhasználása nem kerül sok pénzbe, vagy ha a közelben nagyobb gőzüzem (cukorgyár, szeszgyár, sütőde) van, továbbá ha a tisztán gazdasági munkák mellett a fölösleges áram másra is felhasználható. Az elektro technika tehát legközelebb bevonul a gazdaságba és pedig a szövetkezetek útján. Ez egyrészt azt mutatja, hogy a szövetkezéssel mindazt meglehet valósítani, a mit az egyes gazda meg nem valósíthat, másrészt pedig rámutat arra a jövőre, a mely a községi szövetkezetek előtt áll.

A szocialista üvegyár bukása. Hét év előtt Franciaországban Carmaux-ban a részvénytársaság gyárában bérharcz ütött ki, mely azzal végződött, hogy a szocialista munkások Albi-ban üvegyárat létesítettek. A hozzáértők már akkor megmondták, hogy az üvegyár csak azon esetben lesz fenntartható, ha a gyári áruk eladása iránt a legnagyobb igyekezetet tanusítják, illetve a gyártmányoknak piacot teremtenek. Az idő beigazolta a jóslatot. A gyárnak 120.000 franknyi palackkészlete van. Igaz ugyan, hogy az 597.948 frank cselekvő vagyonnal szemben a szenvedő vagyon csak körülbelül 350.000 frank, de a gyár már hónapok óta nem rendelkezik forgalmi tőkével, az áruk pedig nem kelnek el. A munkaidő már csak 4—5 óra naponként, minekfolytán a munkások keresete is csekély; úgy tudjuk, már beisszűnt a munka.

Egy régi recept az ecetes bor ellen.
Mai világban mindent oly tudományos ruhába bujdatnak, hogy aig tudunk belőle elég okosak lenni. Hej pedig a mi régi öregeink, akik sokat tapasztaltak, nagyon sok czélszerű és egyszerű módot tudtak például az ecetes bor ellen is. Egy ilyen receptet ajánl egy régi bortermelő a gazdáknak. Egy hectoliternyi számitva végy egy-egy ivópohárnyi tiszta buzát. Pörköld ezt meg, mint az asszonyok a kávé szokták. Aztán öntsd amolyan hurka alakú vászonzacskóba, hogy könnyebben a hordóba csuszathasd azt a hordó kádján keresztül. A borba mártott buzás-zacskót kösd meg madzaggal s az aknáráveréssel hagyd függni a — hordóban. Ezután rázd fel a bort jól. Két óra leforgása után huzd ki a zacskót és borod meg van — gyógyítva. Mi ez eljárásnak a titka? A kivett

pörkölt buza mind magába szijja az ecetet (vagymint a tudósok mondják ecetsavat). Ha nem hiszed, lökd oda azt a buzát a tyukoknak. Inkább éhen fognak elhullani, de nem nyulnak hozzá.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, szeptember 5.	
Buza őszre	834
Buza tavaszra	833
Uj tengeri	449
Tengeri augusztusra	518
Rozs őszre	667
Zab őszre	534

Értéktőzsde.

Az irányzat nyugodt.

Budapest, szeptember 5.	
Salgótarjáni	620.—
Wggon-kölcsön	237 50
Villamos vasut	259 30
Osztrák hitel	357 80
Magyar hitel	393 50
Allamvasut	354 50
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	252.—
Magyar jelzálog	250 25
Magyar leszámítoló	262 50
Iparbank	104 25
Budapest közuti	378.—
Kereskedelmi	1435 87

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. szeptember 5-én

Magyar aranyjárdék 4%	120.85
Magyar koronajárdék	98.50
Magyar vasuti kölcson aranyban 4 ¹ / ₂ %	119.25
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2 ¹ / ₂ %	100.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	96.70
Italmérsi jog megváltási kötvény	100 40
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	97.25
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	161.—
Tiszabábalyozói és szegedi sorsjegyek kölcson	140.75
Osztrák járadék papírban	101.60
Osztrák járadék ezüstben	101.25
Osztrák járadék aranyban	121.50
Osztrák korona járadék	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.75
Osztrák magyar bankrészevény	905.—
Magyar hitelbankrészevény	393.—
Osztrák hitelintézeti részevény	359.75
Páris vista	354.50
Német birodalmi márka	953.—
London vista	120.15
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.75

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Az izr. jótékony Nő-egylet javára.

Évadbérlet 123. szám.

Kisbérlet 121. szám

Páros

Páros

Ma kedden, 1898 szeptember 6-án

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

ROSENKRANTZ és GÜLDENSTERN.

Vigjáték.

Személyek:

Liebenstein Albert, herceg	Bartos Gyula
Ernö gróf, fia	Janovits J.
Rosenkrantz, báró	Follinus A.
Kienborn grófné	Laczkó A.
Clarisse, leánya	Baróti I.
Dühring, egészségügyi tanácsos	Leövey L.
Vilma, unokája	Hatala Gy.
Schällenberg báró	Pataki Béla
Schmfhlich Justus, nemes birtokos	Nyárai A.
Sanftleben Antal, tőkepenzes	Vendrei Ferencz
Ernö, fia	Heltai N.
Egy angol	Kövi E.
Schleich, a herceg titkárja	Török K.
Certrud, szobaleány	Miklósi M.
Gharles, főpinczér	Lantos J.
Inas	Zajongh E.
Szállodai szobaleány	Miklósi Margit

Kezdeté 7, vége 10 órakerül.

Holnap, szerdán bérletfolyamban

Hoffmann meséi.

Regényes opera 4 felvonásban.

A szerkesztővel felelős

Dr. VUCKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T.v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá >	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 28
Bucsá >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	† 1 17	† 6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Élesd >	† 1 48	† 7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalva >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Várad-Velence >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velence >	2 25	—	2 30	4 05	1 31	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Mező.-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
B.-Ujfalva >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	† 3 04	† 7 56	3 21	4 56	2 50	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Sáp >	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
P.-Ladány >	4 05	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsá >	—	8 51	4 27	6 04	4 36	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 06	4 53	6 31	5 03	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Nagy-Káta >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Budapest érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 37	6 59	8 33	—	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.							
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.				
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35				
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Gyula >	12 21	6 34	10 21	Kurtics >	5 39	11 52	10 07				
Less >	10 48	4 56	8 06	Oroszháza >	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 37	10 54				
Gyapju >	10 56	5 04	8 18	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba >	7 —	2 33	4 50				
Cséffa >	11 0	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26				
Szalonta >	11 26	5 37	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31				
Kötegyán >	11 46	† 5 57	9 37	Kötegyán >	† 7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest.								Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
Sarkad >	11 57	6 9	9 51	Szalonta >	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz ind.								Dobrest ind.			
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Nánhegyes ind.								Nánhegyes ind.			
Csaba >	2 10	7 22	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Dobrest érk.								Szombatság-Rogoz érk.			
Oroszháza >	3 10	8 32	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	Vegy. v.								Vegy. v.			
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16	6 08								4 22			
Szeged >	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31	† 6 34								† 4 32			

15267

1898

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala.

Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint I-ső fokú iparhatóság részéről közhírré tétetik, hogy a nagyvárad műtrágyagyár részvénytársaság a nagyvárad 1213. és 3114. sz. betétekben foglalt ingatlanon téglalegető telepet szándékozik létesíteni s ezen telep engedélyezése céljából 1898 évi szeptember hó 12-ik napjának d. u. fél 4 órájára a hely-

színére tárgyalás tüzetett ki, mely körülményekről a szomszédos teleptulajdonosok és érdeklődők oly felhívással értesítettek, hogy a menyiben a telep engedélyezése ellen bármi okból kifogásaik lennének ezen kifogásaikat írásban vagy szóval a tárgyalás idejéig annyival is inkább bejelentés, mert ellenesetben az 1884 évi XVII. t. cz. 27. §-a alapján ha csak közfelfigyeltek akadályul nem szolgálnak a telep felállítására engedélyeztetni fog.

Nagyvárad, 1898 aug. 30-án.

Gerő,

h. r. kapitány.

8134/1898. tkv. sz.

Árverési hirdetmény.

A nagyvárad kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság által a nagyvárad kir. kath. Káptalan kezelésé alatt álló Pável-féle pénzalap végrehajthatónak, özv. Martinucz Mihályné s Martinucz Gusztáv végrehajtást szenvedők elleni 5500 frt. tőke s járulékaik iránti végrehajtási ügyében végrehajtást szenvedők tulajdonául felvett ezen telekkönyvi hatóság területén fekvő s a nagyvárad 2016. számú betétben foglalt A. I. 1. 2. sz. a. házra s tartozékaira a kért végrehajtási árverés az 1881. LX. t. cz. 146. §-a értelmében elrendeltetik s foganatosítására határidőül: 1898 évi szeptember hó 22-ik napjának délutáni 3 órájára ezen kir. törvényszék árverelő helyiségében kintetetik.

Kikiáltási ár 1968 forint, azonban az árverésre kintetett ingatlan szükség esetén ezen áron alul is elfog adatni.

Venni szándékozik bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-át vagyis 196 forint 80 krt tartoznak készpénben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

A vétel ár 3 részletben fizetendő és pedig az első részlet az árverés napjától számított 1 hónap alatt, a második részlet ugyanazon naptól számított 2 hónap alatt, a harmadik részlet ugyanazon naptól számított 3 hónap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 5%-os kamattal fizetendő.

Ezen árverés feltételei a hivatalos órák alatt a tkvi hatóságnál és a kapitányi hivatalnál megtekinthetők.

Kelt Nagyváradon 1898 évi június hó 21. napján a kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságnál.

Olasz,

kir. törvényszéki bíró.

Ünkénytesek figyelmébe.

HADI FELSZERELÉSEK RAKTÁRA.

Egyenruházati intézet.

Egyenruhákat és felszereléseket

minden fegyver nemhez a legjobb kivitelben és a legjutányosabban szállítok

FEHÉR I.

Valódi Angol és Francia divat szövetek az őszi és téli időnyre a legnagyobb választékban megérkeztek.

Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

FEHÉR I., férfi-szabó,
Nagyvárad, Fő-utca.

Ünkénytesek figyelmébe.